

‘In het Voetspoor van Spinoza’

Spinoza toen en nu

**Feestelijk jubileumsymposium
ter ere van het 10-jarig bestaan van de
Spinozakring Soest**

13 april 2024

Restaurant De Soester Duinen

Spinoza blijft inspireren!

Zowel in de 17^e eeuw als in de huidige tijd wordt men nog steeds volop geïnspireerd door Spinoza's filosofie.

Zijn denken over tolerantie en vrije meningsuiting en zijn zoeken naar de waarheid ontketende in de 17^e eeuw een ware revolutie, maar is in onze huidige tijd ook hoogst actueel.

In dit symposium leggen we beide perioden naast elkaar en laten we zien hoe er nog steeds in zijn voetsporen wordt getreden.

Ochtendprogramma

9:30 - 10:00 uur   **Ontvangst met koffie/thee diverse lekkernijen, zoals brownie, muffin, carrot cake, cheese cake.**

10:00 – 10.20 uur: **Gonny Pasman**

De tolerantie van Spinoza.

“Harmonie is verzoening der tegengestelden. In de tegenwoordige tijd is onze ervaring echter dat veeleer de tegengestelden onverzoend zijn”.

Deze tekst komt uit het Theologisch Politiek Traktaat, maar is nu ook hoogst actueel.

Het blijkt dat er ten opzichte van zijn tijd in de 17^e eeuw nog steeds niet veel is veranderd.

10.20 – 10.45 uur: **Jan Mendrik**

Het belang van Spinozakringen

Een filosofie inspireert pas als het ook voortdurend levend gehouden wordt. Spinoza's filosofie is springlevend gezien de voortdurende stroom aan publicaties en studies aan universiteiten.

Om Spinoza “onder de mensen te brengen” leveren de Vereniging Het Spinozahuis en de verschillende Spinozakringen in het land een grote bijdrage. Vanwege dit jubileum zal er een kort overzicht worden gegeven van de activiteiten en bijdragen van de Spinozakring Soest gedurende haar 10 jarig bestaan. Ook zal een persoonlijke beschouwing van waarom Spinoza blijft boeien en wat de kring daarin kan betekenen niet ontbreken.

10.45 – 11.25 uur: **Henri Krop**

Een 17e-eeuw pleidooi voor Spinoza uit de Haagse Spinozakring:

Hoe leert Abraham Cuffelers Beginselen van de alwijsheid (1684) ons Spinoza's filosofie beter verstaan?

De Haagse advocaat Abraham Cuffeler was de eerste spinozist, die stoutmoedig in het voetspoor van Spinoza trad. In 1684, zeven jaar na de dood van de filosoof schreef hij een driedelige Principia Pantosophiae, d.w.z. de grondbeginselen van de alomvattende filosofie. Zo'n filosofie zal de mensheid van bijgeloof bevrijden en vernietigen wat de mensen verdeeld houdt. De titel combineert de ideeën van Descartes en vooral van de pedagoog Comenius, maar van Spinoza leerde Cuffeler, dat niet alleen van de natuur, maar ook van de mens een bevrijdende wetenschap mogelijk is. De leer van de ene substantie doet de illusie van de menselijke uniciteit te niet. Cuffeler volgt Spinoza niet slaafs, maar belicht zijn denken op heel

oorspronkelijke manier. Zo draagt zijn boek bij tot een beter verstaan van Spinoza's soms moeilijke filosofie.

11.25 - 11.40 uur: Koffiepauze

11.40 – 12.30 uur: Bart Leeuwenburgh

Balthasar Bekkers strijd tegen het bijgeloof.

*De zeventiende-eeuwse theoloog en predikant Balthasar Bekker (1634-1698) heeft met zijn geruchtmakende publicatie van *De Betoverde Wereld* in 1691 geschiedenis gemaakt als de bekendste bestrijder van bijgeloof. Bekkers voornaamste kritiek betrof het geloof in de macht van de duivel. Een standpunt dat hem door de goegemeente bepaald niet in dank werd afgenomen. Wat dreef Bekker?*

12.30 – 13.00 uur: Discussieronde over het ochtendprogramma

13.00 – 14.15 uur: Lunch en gelegenheid tot wandelen in de omringende bossen van de Soester Duinen

Middagprogramma

14.15 – 14.55 uur: Jamie van der Klaauw

Spinoza als illuminatus?

Complotdenken is politiek terug van weggeweest. Toen geschiedfilosoof Francis Fukuyama in de jaren '90 van de vorige eeuw het einde van de geschiedenis aankondigde leek met de consensus rondom de liberale democratie het politieke complot definitief van het strijdtoneel verdwenen. De complottheorie was achterhaald, tot zijn belachelijke hoogtepunt gekomen in de propaganda uit de Tweede Wereldoorlog, dan wel slechts nog vermakelijke fictie. In de 21ste eeuw heeft een radicale omkering plaatsgevonden en is complottheorie weer politiek effectief geworden: politieke vertegenwoordigers, partijen, en kiezers gebruiken openlijk complottheorie ter legitimatie van politieke standpunten. Daarmee wordt de 17de -eeuwse Nederlandse filosoof Spinoza weer relevant, want in zijn politieke werken staat onder andere de strijd tegen bijgeloof centraal. Ik betoog dat we complottheorie als een vorm van bijgeloof moeten lezen en dat Spinoza een gids kan zijn in het scheiden van waar geloof en bijgeloof. Vervolgens sta ik stil bij dit begrippenpaar: wat betekenen waar geloof en bijgeloof nog in tijden van seculiere politiek?

14.55 – 15.15 uur: Theepauze

15.15 – 15.50 uur: Paul Juffermans

De actualiteit in het denken van Spinoza.

Vaak wordt de vraag gesteld naar de actualiteit van Spinoza's filosofie voor onze eigen tijd. Bijvoorbeeld: kan men Spinoza's filosofie verbinden met het huidige ecologische vraagstuk? Of in hoeverre biedt Spinoza's politieke filosofie een relevant referentiekader voor het begrijpen van zoiets als het populisme? Bij deze vraag naar de actualiteit is tevens de vraag aan de orde hoe Spinoza denkt over de relatie tussen een beschouwingwijze onder het oogpunt van de eeuwigheid en een beschouwingwijze onder het oogpunt van de tijd of over

de relatie tussen natuur en geschiedenis. Ik zal aan de hand van een vergelijking tussen Spinoza's Ethica en zijn Theologisch-Politiek Traktaat deze thematiek verder uitdiepen.

15.50 – 16.20 uur   **Discussieronde over het middagprogramma en Forum**

Welke voetafdruk heeft Spinoza vandaag bij ons achtergelaten?

16.20 – 16.30 uur   **Afsluiting**

16.30 – 18.00 uur   **Feestelijke receptie**
Deze wordt u aangeboden door Gonny Pasman
Met verrassingen van en door leden van de Spinozakring Soest

Datum: **13 april 2024**

Locatie: **Restaurant De Soester Duinen**
Soesterbergsestraat 188
3768 MD Soest.

Lezingen in de Boszaal
Lunch en receptie in de Brasserie

Prijs: **€ 125,00**

Dankzij de financiële tegemoetkomingen van de sprekers kunnen we de prijs hetzelfde houden als bij het jubileumsymposium van 5 jaar geleden.

Aanmelden: **S.v.p. 31 maart 2024 via: info@spinozakringsoest.nl**

Deelname: **na betaling op NL 44 INGB 0001 9886 01 t.n.v.**
S.C. Pasman – Sakkers

Restaurant De Soester Duinen heeft een centrale ligging in het midden van het land, dichtbij Amsterdam, Utrecht en Amersfoort. Binnen vijf minuten bent u op de A28. Zij hebben voldoende gratis parkeergelegenheid direct voor de deur en ook met het OV kunt u tot aan de deur reizen.

Houdt ook onze website in de gaten:
www.spinozakringsoest.nl